

MÚHELY

ID. FRIVALDSZKY JÁNOS

A KARDFORGATÓ HADIK ANDRÁS TOLLFORGATÓ ŐSEI

Hadik András sokak szerint minden idők legnagyobb magyar katonája volt. Ám nemcsak katonaként, hanem államférfiként is számon tartjuk, miután a háborús idők közti békés években az uralkodó öt fontos közigazgatási feladatokkal is ellátta, amelyekkel kiérdemelte mind megbízója megalégedését, mind a rábizottak szeretetét. A fegyverforgatást abban a korban nem máshol tanulták, mint a seregnél, legfőként a csatákban, ám a polgári kormányzáshoz már iskolázottságra volt szükség. Hadik András mindkét követelménynek megfelelt. Nemcsak a csata és gyakorlótér képezte, hanem a gimnázium is, amelynek stúdiumait később önképzéssel is kiegészítette. Egész életén át olvasott, hatalmas könyvtárt gyűjtött, olvasmányairól jegyzeteket készített.¹ Hogyan fért meg mindez egy emberben?

Hadik András szintetizáló személyiség volt: nemcsak vitézlő apja eszmei örököse, hanem pedagógus–polgári távolabbi felmenője is. Bár szülei katolikusnak nevelték – s az is lett akkora elkötelezettséggel, hogy szabadkőműves rosszakaróit ez mérhetetlenül bosszantotta² –, nem tagadta meg protestáns lelkész őseit sem. Már abban sem, hogy erdélyi gubernátorként protestáns személyi titkárt választott, s nem habozott akár protestáns szász érdekekért is munkálkodni.

Közleményünkben a továbbiakban összefoglaljuk, kutatásaink során mit tudunk meg Hadik gróf felmenőiről, rokonságáról.

Markó Árpád szerint a család Túróc-megyei származású.³ Az első, név szerint Hadik ezzel szemben Rajecen, ezen az igen jelentős Trencsén-megyei, városias jellegű településen élt 1530 körül, mint telkes jobbágy: Jakub_{AlI} Hadik.⁴ Hogy milyen rég óta élnek itt Hadikok, nem tudjuk, mert forrásunk Rajecről az első ismert névsor (urbárium). Neve alapján (Hadik vagy Hodik) úgy tűnik, hogy inkább az ottani őslakos szlovák, mint a XII. században betelepült német ősök leszármazottja. Magyar lakosai a városkának akkor még nem voltak. Amikor a rajeci völgybe 1605-ben betörték Bocskai hajdúi, sokan elmenekültek, így a Hadik család tagjai is. 1608-ban a Hadik-telek elhagyottan állt.⁵

¹ id. Frivaldszky János: Hadik András Minerva szolgálatában. *Hadtörténelmi Közlemények*, 113. (2002.) 2. sz. 389–398. o.; Uő: Hadik András erdélyi jelentése. *Erdélyi Múzeum*, 65. (2003.) 3–4. sz. 72–74. o.

² Annyira, hogy jezsuitabarátja gubernátorságába került Samuel Brukental iparkodása révén, aki egy páholyban forgatta a vakolókanalat Mária Terézia férjével. Lásd: id. Frivaldszky János: Adatok a szabadkőművesség korai történetéhez. *Valóság*, 2007. 11. sz. 72–73. o.

³ *Markó Árpád*: Futaki gróf Hadik András tábornagy. Budapest, 1944. 10–12. o.

⁴ Štátny Archív, Býtča, Oravsky Komposessorat (N. III.) Andreánskeho usporiadanenie, fasc. 182/1/5. – A nevek melletti, alsó indexbe tett kódok a családfán teszik az egyes személyeket megtalálhatóvá.

⁵ Magyar Országos Levéltár, P 1341 Illésházy-család levéltára. Lad. 27. fasc.10., Ratio victualium (1608).

A Hadik család első ismert értelmiségi tagja Matias_{A22} Hadik, aki 1570-ben Radvány első rektora volt, majd Nyitra vidékén lett evangélikus diakónus,⁶ feltehetően az előbbi Jakub fia. Az evangélikus egyházi gyakorlat szerint a tanulmányait elvégzett fiatal előbb valamelyik latin iskolába – többnyire csak egy fő tanerőből álló – gimnáziumba helyezik rektornak, onnan később előléphet diakónusnak (segédlelkésznek), innen pedig lelkésznek ordinálhatják valamelyik településre. E lelkészek, iskolamesterek több településen is megfordultak attól függően, hogy éppen hol vállaltak szolgálatot. Abból, hogy Hadik Mátyás_{A22} 1570-ben már rektor volt, arra következtethetünk, hogy családja korán a reformáció híve lett. Rajecen a protestantizmust a Thurzók a cuius regio, eius religio elve alapján 1560-ban vezették be.⁷ Ha tíz évvel később egy rajeci személy már valahol rektor volt, valószínűsíthető, hogy őt jómódú családja még valamikor 1550 táján küldhette tanulni valahová – esetleg külföldre –, ahonnan már az új tanokkal tért haza, mint a protestantizmus egyik felvidéki legelső terjesztője.

Rajec adminisztrációs, közigazgatási szempontból egyaránt jelentős hely volt, oklevelet kiállító kancelláriával rendelkezett. Volt annyira jelentékeny város, hogy lakosai küldhettek diákokat egyetemekre – a német nyelvű városlakókat pl. Bécsbe. 1382-ben a bécsi egyetemen tanult egy bizonyos Johannes Paganus de Ragcz is.⁸ A várost 1385-ben érő pusztulás után jó ideig rajeci illetőségű diák nem tanult a bécsi egyetemen, ám a konzolidáció után, 1415-ben a bécsi egyetem magyarországi diák-jainak nevei közt Johannes és Martinus de Roitz, 1426-ban pedig Dyonisius de Roishcz neve bukkan fel. Matias_{A22} Hadik azonban a bécsi tanulók közt nem szerepel⁹ – talán Wittenbergben tanult.

A Rajecről 1605-ben elmenekült említett Hadik családfő, Tobias_{A32} Hadik volt, Rajecen született meg feleségétől, Barbara Buriántól fiuk,¹⁰ Jonas_{A44} Hadik (Rajec, 1600 k. – Trencsén, 1657),¹¹ aki Biccseán járt gimnáziumba, a későbbiekben pedig Wittenbergben is tanult.¹² Itt 1627. július 17-én iratkozott be, 1628. december 20-án tartotta meg a tanulmányait lezáró disputát.¹³ Hazatérve 1629-ben konrektor lett Bánócon, 1630-ban rektor Zsolnán,¹⁴ majd 1632-től 1636-ig Trencsénben működött mint rektor.¹⁵ Ezt követően 1636-ban Predmeren ordinálják lelkésznek.¹⁶ 1639-ben Kaszán,¹⁷ 1642-től Bánócon szolgál, 1645-től Trencsénben az Alsó járásnak megfelelő egyházkerületben

⁶ Rezik, Ján – Mattheides, Samuel: *Gymnasiologia*, Bratislava, 1971. 208. o.

⁷ id. Frivaldszky János: Trencsén megye múltjából. A rajeci völgy a reformáció és a katolikus restauráció korában. *Credo*, 2007. 3–4. sz. 231. o.

⁸ Schrauf Károly: *Magyarországi tanulók a bécsi egyetemen*. Budapest, 1892. 4. o.

⁹ Schrauf: i. m. 41., 152. o.

¹⁰ Rezik – Mattheides: i. m. 171. o.

¹¹ Slovenský biografický slovník. Od roku 833 do roku 1990. Martin, Matica Slovenská, 1986–1994. I–VI. (A továbbiakban: SlovBi.) II. 258.

¹² Rezik – Mattheides: i. m. 91., 437. o.

¹³ Asztalos Miklós: *A wittenbergi egyetem magyarországi hallgatóinak névsora 1601–1812*. Budapest, 1931. 120. o.

¹⁴ Rezik – Mattheides: i. m. 91., 177. o.

¹⁵ SlovBi II. 258.

¹⁶ Evangélikus Országos Levéltár. *Index Ordinatum*, Raab Vilmos regesztái. (A továbbiakban: *Index Ordinatum*.) G. III. 17.

¹⁷ SlovBi II. 258.

senior (esperes), s ebben a minőségben élt ott haláláig.¹⁸ Felesége Michael Crispin lánya, Elisabeth volt.¹⁹ Több jelentős művet is alkotott, egyetemi értekezései Hecae theorematum nobilium partim logicorum partim philosophicorum címmel Wittenbergben 1628-ban²⁰ és Brevis et manufactoria demonstratio, ostendens religionis... Hodiernae Romanae ecclesiae... vanitatem... suscepit címmel szintén Wittenbergben 1629-ben²¹ jelentek meg. Ezen kívül kiadásra kerültek bibliai cseh nyelven elmondott gyászbeszédei is a Kázani pohřební... nad Kateřinou Záhřeckou című Trencsénben 1646-ban²² és a Cum Deo ad Iugentium solamen verorum christianorum – Výklad nad pohřbováním... Alžběty Tišinské című pedig ugyanott, 1647-ben.²³

Jónas_{A44} fia volt a komolyabb irodalmi tevékenysége révén számon tartott (III.) Johannes_{A54} Hadik (Trencsén, 1631 – Hamburg, 1681), aki hazájában, Zsolnán, Trencsénben, Bánócon, Pozsonyban, Léván és Körmöcbányán tanult, majd 1652-től Wittenbergben járt egyetemre. 1654-ben tartotta disputáját. Ezután hazatérve két évig Illaván tanított, majd 1658-ban 26 évesen Melsicre ordinálták lelkésznek. 1664-ben Nagyszalotnán szolgált, Zólyom mellett. 1665-től 1674-ig Zay-Ugrócon volt lelkész. Ekkor az összes evangélikus lelkésszel Pozsonyba idézték, ahol fenyegetésekkel nyomatékositva felszólították őket, hogy hagyjanak fel lelkészi tevékenységükkel. Előbb ellenállt a felszólításnak, majd mégis engedelmessé vált, ám végül, lelkiismeretét követve, Hamburgba vándorolt ki, s ott halt meg száműzetésben 1681-ben. Felesége Pilárik Anna.²⁴

Annyit tudunk még róla, hogy 1670-ben Trencsén megye Hegyentúli egyházkerületének seniora volt.²⁵ Fennmaradtak alkalmi versei, melyeket Sponse, tuae sponsae suavis,²⁶ Scendere cum tentes nunc pulpita philosophorum,²⁷ Dum tibi tantus amor²⁸ címmel jelentetett meg. Egyetemi disszertációja Sexta exercitationum phys. Disputatio de motu címmel jelent meg Wittenbergben 1654-ben, s készített egy önéletrajzot is Regia coeli, angusta porta, arcta via címmel, ami ugyancsak Wittenbergben jelent meg, 1679-ben.²⁹ – Az ő, (III.) Johannes_{A54} fia volt az a száműzött Stephanus_(A62) Hadik, akinek egy üdvözlő verse maradt ránk.³⁰

Rajeci volt, s így feltehetően Tobias_{A32} Hadik testvére az a „Malachoviensis” (Zólyom vármegyei Malakóból való) Baltazar_{A31} Hadik,³¹ akinek rajeci voltáról fiával,

¹⁸ *Rezik – Mattheides*: i. m. 171. o.; Fabo András: Monumenta evangelicorum I–III. Pest, 1861–1865. II. köt. 104. o.

¹⁹ *Rezik – Mattheides*: i. m. 192. o.

²⁰ *Szabó Károly*: Régi Magyar Könyvtár I–IV. Budapest, 1879–1898 (A továbbiakban: RMK I–IV.) III. 1431.

²¹ RMK III. 1444.

²² Régi Magyarországi Nyomtatványok. Budapest, 1983. (A továbbiakban: RMNy.) 2152(2).

²³ RMNy 2192(1).

²⁴ *Rezik – Mattheides*: i. m. 121., 193. o.; SloBi 258.; RMK III. 2789., 4376.

²⁵ *Fabo*: i. m. III. köt. 104. o.

²⁶ In: Freuden Krantzlein. Wittenberg, 1652. RMK III. 1830.

²⁷ In: Exercitationum phisicarum disputatio quinta. Wittenberg, 1654. RMK III. 1923.

²⁸ In: Testamentum Davidicum. Wittenberg, 1655. RMK III. 1950.

²⁹ RMK III. 1914. és RMK III. 3029.

³⁰ In: *Pilárik*: Morotonia Analphabetica.... Wittenberg, 1677. RMK III. 2869.

³¹ Index Ordinatorum, G. III. 2., 8.

(I.) Jánossal_{A41} kapcsolatban esik szó. Tanulmányairól közelebbit nem tudunk, 1576-tól Tótrónán volt rektor, felesége szintén Hadik lány, Veronika._{A33}³² 1580-ban is Tótrónán találjuk mint lelkészt.³³ Három fia lett lelkész, akikről a továbbiakban szólnunk.³⁴

Az első Daniel_{A43} Hodik (Tótróna, XVI. sz. – Radvány, 1659 u.). Tanulmányait Tótróna, Galgóc, Bánóc, Stupava, Illava iskoláiban végezte, egyetemre 1616-ban Prágában, majd Wittenbergben járt.³⁵ Hazatérve előbb 1618-ban Radványban lett rektor,³⁶ majd 1618–1619-ben Trencsénben.³⁷ 1622-ben lelkész volt Modoron,³⁸ 1624-ben Mateócon ugyancsak lelkészként szolgált,³⁹ majd 1626-ban Liptóteplán,⁴⁰ 1635-től pedig Radványban.⁴¹ Fennmaradt, disputáción megvédett disszertációja, a Collegii novi logici disputatio X. de demonstratione Wittenbergben 1618-ban jelent meg nyomtatásban.⁴²

A másik fiú Izsák_{A42} Hodik. Tanulmányairól nem tudunk közelebbit, 1615–1635 közt Bánócon volt lelkész, 1615–1628 között a trencsényi Hegyen túli egyházkerület seniora.⁴³

A legidősebb és legnevezetesebb fiúgyermek a családban a „rajeci származású” (I.) Johan_{A41} Hodikius (Tótróna, 1585 – Trencsén 1642) volt.⁴⁴ Előbb Tótrónán tanult, majd „Mosoviában” nyolc évig,⁴⁵ ezt követően Galgócon volt diák (egy másik forrás szerint nyolc évig), s 1608-ban ugyanott már tanított. Ezt követően két évig tanult Wittenbergben,⁴⁶ ahová 1609. április 2-án iratkozott be. Hazatérte után előbb hat (más forrás szerint másfél) évig Semptén, majd hat évig Biccén volt rektor. Ezután Divéken, majd 1614-ben Trencsénben lett lelkész. Innen került Biccére szuperintendensnek, ahová az ottani birtokos, Thurzó György nádor hívta.⁴⁷ 1619-től haláláig Trencsén-, Árva-, Liptómegyék szuperintendense (püspöke) volt,⁴⁸ amely tisztségben őt aztán Láni Zakariás követte.⁴⁹ Irodalmi hagyatéka jelentősnek mondható. Fennmaradt disszertációja, a Partitionum theologiarum Disputatio V. de angelis, melyet Magdeburgban nyomtattak 1611-ben,⁵⁰ s egy Pázmány Péterhez intézett vitairata Statera dissertationis cuiusdem Papis-

³² *Rezik – Mattheides*: i. m. 103. o.

³³ *Fabo*: i. m. III. köt. 259. o.

³⁴ *SlovBi* II. 257.

³⁵ *SlovBi* II. 257.

³⁶ *Rezik – Mattheides*: i. m. 208. o.

³⁷ *Rezik – Mattheides*: i. m. 347. o.

³⁸ *SlovBi* II. 257.

³⁹ *Rezik – Mattheides*: i. m. 347. o.

⁴⁰ *SlovBi* II. 257.

⁴¹ *SlovBi* II. 257.; *Fabo*: i. m. III. köt. 295. o.

⁴² *SlovBi* II. 257.; *RMK* III. 1234.

⁴³ *Rezik – Mattheides*: i. m. 174. o.; *RMK* III. 1444.; *Fabo*: i. m. III. köt. 104. o.

⁴⁴ *SlovBi* II. 257.; *Fabo*: i. m. I. köt. 16–19. o.

⁴⁵ *Index Ordinatum*, G. III. 2.

⁴⁶ *Rezik – Mattheides*: i. m. 109., 186. o.

⁴⁷ *Rezik – Mattheides*: i. m. 103., 109., 180., 186. o.; *RMK* III. 1137., 1234., 1267.

⁴⁸ *SlovBi* II. 257. A fölötté mondott gyászbeszéd: *RMK* II. 609.

⁴⁹ *Rezik – Mattheides*: i. m. 170. o.; *Fabo*: i. m. III. köt. 107. o.

⁵⁰ *RMK* III. 1099.

ticae Petri Pázmány címmel, amit Bártfán, 1632-ben adtak ki.⁵¹ Bibliai cseh nyelven elmondott gyászbeszédei (concio) szintén fennmaradtak, közülük több latin fordításban is. A Concio in obitu filioli Andreae Szini, és valamint a Summovni obsaženi kázáni drúého nad mrtvom dcerkem Justýnam... Tobiáše Jona, mindkettőjüket Trencsénben 1636-ban nyomtattak.⁵² Az utóbbi fordítását, Concio in obitu filiolae Tobiae Jonae, címmel ugyanott két évvel később adtak ki,⁵³ a Lacryamae Boczekianae abstersae. Promluwenj Pohřebný egy évvel később.⁵⁴ Trencsénben és 1639-ben jelent meg a következő három gyászbeszéd: a Mors justorum. Kazanj Pohřebnj nad Pana Jana Butowskeho,⁵⁵ az Aqua apopletica. Concio in obitu Martini Botyko valamint a Čtvrté pohřebni kázani nad mrtvým synáčkem Pavlem Andreáše Syvého.⁵⁶

A szuperintendens fia volt Alexander_{A51} Hodik (1610 k. – 1644 u.). Apjánál tanult, majd Rostockban 1634-ben disputált. Hazatérve 1639-ben Bánócon volt rektor, majd 1643-ban ugyanitt lelkész. Disszertációja, a De XVII. SS Coena.... Rostockban került kiadásra 1636-ban.⁵⁷ Hazatérte után írt egy logikai művet Decas prima breviter exhibens primam mentis operationem logicae címmel, melyet Trencsénben nyomtattak ki 1638-ban.⁵⁸ Gyászverse szintén Trencsénben jelent meg.⁵⁹ Írt három teológiai vitairatot is. A Disputatio theologica de certitudine scripturae sacrae et ordine ecclesia Lutherana... Trencsénben 1641-ben jelent meg,⁶⁰ a Hecae theologica super aphorisma Johannitico... kezdetű szintén Trencsénben látott napvilágot 1643-ban⁶¹ és az Apodixis theologica, hoc est certissima demonstratio vanissimi conatus Luciferi Belaviani ugyanott került kiadásra 1644-ben.⁶²

E Sándor_{A51} testvére volt (II.) Johann_{A52} Hadik. A család tőle való leszármazását Nagy Iván és Markó Árpád munkái nyomán ismertetjük.⁶³ Markó szerint ő volt az, aki a Hadik családból katolizált. Felesége Nagy Iván szerint Sérek Zsuzsa volt, ám Markó szerint fia, Hadik (I.) István_{A61} felesége volt Sereg Zsuzsanna, akivel a Nyitra vármegyei Parocza községben voltak birtokosok, minden valószínűség szerint a feleség révén. Fiuk, (I.) Mihály_{A71} (1650–1680) szerepel az 1669-es Trencsén vármegyei nemesi összeírásban, ami csak úgy lehetséges – lévén, hogy ekkor még csak 19 éves –, hogy már legalább apja, István_{A61} is nemes volt, ám az összeíráskor már nem élt. Mihály_{A71} a Nyitra megyei felkelő sereg ezredzászlósa volt. 1669-ben feleségül vette Jabloniczky Júliát,

⁵¹ RMK II. 546.; RMK II. 473.; RMNy 1520.

⁵² RMK II. 532.; RMNy 1706.

⁵³ RMK II. 533.

⁵⁴ RMK II. 546.; RMNy 1799.

⁵⁵ RMK II. 547.

⁵⁶ RMK II. 548.; RMNy 1798(1); RMNy 1803(4).

⁵⁷ RMK III. 1516.

⁵⁸ RMK II. 546.; RMNy 1797.

⁵⁹ In: Lacryamae Boczekianae abstersae. Promluwenj Pohřebný. Trencsén, 1639. RMK II. 546.; RMNy 1799.

⁶⁰ RMK II. 587.; RMNy 1908.

⁶¹ RMNy 2029.

⁶² SlovBi II. 256.; RMNy 2082.

⁶³ Nagy Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal. I–XII. köt. Pest, 1857–1865. V. köt. 6–10. o.; Markó: i. m. 10–12. o.

majd fiatalon hősi halált halt. Testvére, (II.) István^{A72} ugyancsak katona volt és szintén hősi halált halt egy, a törökkel vívott csatában.

(I.) Mihály^{A71} fiának, (II.) Mihálynak^{A81} Hadik András tábornagy apjának (1679–1733) a választott hivatása szintén a fegyverforgatás volt. Amikor a törökök Nyitra-vármegyében elpusztították mindenüket, nagybátyjával, Istvánnal^{A72} a Dunántúlra menekült. Ekkor semmisült meg nemesi levelük is. Előbb a Pálffy-, majd az Ebergényezredben volt írnok nyolc éven át, ezután a Kollonich-, végül a Nádasdy-ezredben harcolt Nyugat-Európában a spanyol örökösödési háborúban. 1701-ben zászlós, 1705-ben hadnagy, 1709-ben kapitány lett. 1708-ban feleségül vette a luxemburgi (mások szerint elzászi) származású Hardy Franciskát, akinek édesapja 1699-ben magyar nemességet kapott. A kapitány 1720-ban nemesi címerlevelet szerzett.

A teljesség kedvéért meg kell még említeni azokat a Hadikokat, akik pontos kapcsolódását a családfához nem ismerjük közelebről.

Talán a trencsényi lelkész, Hadik Sándor^{A51} fia volt az a „trencsényi” jelzővel említett Michael Hadik, akinek diák korából egy üdvözlő verse maradt fenn nyomtatásban 1652-ben (címét nem ismerjük).⁶⁴ A „rajeci” (II.) János^{A52} fia lehetett az a „rajeci” Nicolaus Hadik, aki a trencsényi evangélikus iskolában diákoskodott, nyilván még apja katolizálása előtt. Neki szintén fennmaradt egy verse egy Trencsénben kiadott gyűjteményes kötetben 1652-ben.⁶⁵ Ha ez így van, akkor megállapítható hogy a család katolizálása ezt követően, 1652 után történt.

Semmiféle fogódzónk nincs, ki lehet az a Georgius Hodikius – tekintve, hogy származási helyét nem jelölik meg a források –, akinek egy diákkori köszöntőverse maradt fenn.⁶⁶ Nem tudunk továbbit Johann Hadikról sem, akinek apját szintén így hívták, édesanyja keresztnéve pedig Catherina volt. Többfelé tanult, külföldön is,⁶⁷ 1699-ben a Rimaszombat melletti Rahón,⁶⁸ majd 1700-ban Radvány iskolájában volt rektor.⁶⁹ Ez a „dubnici” melléknéven említett Hodikius 1702-ben Ratkón volt rektor,⁷⁰ 1708-an Radványba ordinálták lelkésznek,⁷¹ s 1714-ben a Hont-megyei Báton volt lelkész.⁷²

Hadik generálisnak, mint láhattuk, tehát először hatodik felmenő őse lett értelmiségi, de az volt ötödik őse is, immáron szuperintendens. A felmenő Hadik családban összesen csaknem egy tucat rektor volt vagy olyan személy, aki Szinnyei József meghatározása szerint „írónak” minősült (nyomtatásban valamilyen teológiai művet, gyászbeszédet stb. jelentetett meg). Űkapja, dédapja, nagyapja és apja tanulmányairól nem tudunk semmit. Katolizálásuk révén e családtagokat az evangélikus gyűjtemények ugyanis nem tartják

⁶⁴ A vers egy gyűjteményben maradt fenn in: *Natali illustrissimae heroinae... Evae Szeczi*. Trencsén, 1652. RMNy 2445(22).

⁶⁵ In: *Sacrum nuptiale*. Trencsén, 1652. RMNy 2447(24).

⁶⁶ In: *Epos hymanaeum, quod in honorem... Iacobi Faschko*. Trencsén, 1649. RMNy 2288(9).

⁶⁷ *Index Ordinatum*, G. I. 21.

⁶⁸ *Rezik – Mattheides*: i. m. 143. o.

⁶⁹ *Rezik – Mattheides*: i. m. 141. o.

⁷⁰ *Rezik – Mattheides*: i. m. 210. o.

⁷¹ *Index Ordinatum*, G. I. 21.

⁷² *Rezik – Mattheides*: i. m. 210. o.

már számon, vonatkozó katolikus jellegű források viszont nincsenek. Joggal feltételezhető, hogy katonai pályára lépésük előtt gimnáziumot végeztek, így lehetett pl. a tábornagy atyja, II. Mihály_{A81} is ezredírnok. Hogy Hadik Andrást apja iskoláztatta, ismeretes azzal együtt, hogy egyáltalán nem tanárnak vagy papnak, hanem katonának szánta.

MELLÉKLET

A Hadik ősök családfája.

